

»TANGO JALOUSI«

der blev komponeret i Tibirke Lunde.

Tænk hvilken reklame Tibirke Lunde er gået glip af. Havde navnet været nævnt, hver gang dirigenter verden over hævdede taktstokken for at slå an til Jacob Gades »Tango Jalousi«, havde det skønne område været kendt over den ganske jordklode. Det er sikkert ikke mange, der ved, at verdens mest spillede melodi blev til, mens Jacob Gade og hans kone boede i den gamle mølle i Tibirke Lunde. En omtale af et jalousidrama i et københavnsk blad blev inspirationen til den melodi, som gjorde ham verdensberømt.

Jacob Gade var født i Vejle den 29. november 1879, hvor hans far, der oprindeligt var spillemand, trakterede sin violin til dans ved baljerne. Senere blev han musikdirektør. Ved siden af drev han en musikhandel i byen, og så snart faderen forlod forretningen, fandt Jacob og hans to år ældre søster vej til butikken, der rummede en masse forskellige musikinstrumenter stueorgler, violiner, trompeter og meget andet. Jacob prøvede at lokke toner ud af trompeterne, og selvom de var til salg, kunne det ikke ses, at han havde brugt dem, når han blot tørrede mundstykket godt af i trøjeærmet, inden han lagde dem på plads igen. Faderen opdagede dog efterhånden børnenes besøg i forretningen, og han lærte de to søskende nodeme. Det gik let, hvorimod det kneb med skolelektierne.

Allerede som tiårig spillede Jacob trompetsolo ved en koncert pinssemorgen på »Munkebjerg«, og han gjorde det så fremragende, at han kom ind i Tivoligården, hvor han spillede på »Plænen«, og senere deltog han i en landsturne.

Jacob Gade lærte også at spille violin, og da han som 16-årig havde sparet 50 kroner sammen, drog han til København med det faste forset at blive valsekomponist.

Allerede som 21-årig blev han kapelmester. Han spillede bl.a. på »Bristol« for et eksklusivt publikum, idet mange af stamgæsterne var

Vejby-Tibirke årbog 1980-81

uden- og indenlandske prinser, og hvor kejserinde Dagmar af Ruslands hoffolk ofte festede.

I fem år var han ansat som kapelmester ved Dagmar-teatret og derfra tog han til New York. Han konkurrerede sig ind i National Symphony Orchestra, og under ledelse af den berømte dirigent Willem Mengelberg spillede han der ito år.

I 1921 vendte Jacob Gade tilbage til Danmark. I stumfilmens dage blev de mere eller mindre spændende handlinger ledsaget af musik, og i Paladsteatret dirigerede han som kapelmester det 24 mand store orkester. Jacob Gade var også begyndt at komponere ledsagemusik til filmene. Blandt andet skrev han »Valentino-Tango« til en dansk film. Men den tango, som skulle gøre ham berømt verden over, blev komponeret til en Douglas Fairbanks-film »Don Q«. Det skete som nævnt i 1925, men melodien slog først rigtig an i løbet af trediverne, hvor grammofonindspilningerne kom på markedet, og hvor den blev spillet over de forskellige radiostationer i Europa. Men da den anden verdenskrig brød ud, var det, som om alt gik i stå.

Ved opførelsen i 1925 følte Gade selv, at melodien ikke fængede, men en anmelder skrev i Politiken den 15. september 1925, at den nye Tango var så indsmigrende og spansk farvet, at man et par gange kom til at tænke på Bizet og Carmen.

Tangorytmer var på det tidspunkt populære og gav inspiration til mange ting, ja selv til en etiket på en cigaretæske fra C. W. Obels fabrikker i Ålborg.

Jacob Gade havde et mærkeligt gemyt. Ind imellem kunne han virke bitter på tilværelsen, til andre tider var han - navnlig i de yngre år - ofte midtpunktet i et festligt lag.

Da krigen sluttede, viste det sig, at hans »Tango Jalousi« i de fem år, krigen varede, havde indspillet en større formue til ham i udlandet.

Jacob Gade døde i 1963. Efter at han som 16 årig forlod Vejle for at rejse til København, genså han sjældent sin fødeby. Det sidste besøg fandt sted i 1957 i Håndværkerforeningens festsal, hvor hans berømte melodi naturligvis stod på programmet. Han var blevet modtaget på byens rådhus, og foran orkestret blev han laurbærkranset.

Sven Brasch: illustration til en cigaræske fra C. W. Obels fabrikker i Ålborg. Forøvrigt grasserede også tangoen på anden måde i de dage. Blandt andet i musikken, det var den gang Jacob Gade lancerede sit store hit.

Vejby-Tibirke årbog 1980-81

Jacob Gade må vel betegnes som autodidakt, men han havde en klangsans, som nærmest må betegnes som et naturtalent.

Jacob Gades violintalent kunne sikkert have gjort ham til mester på dette instrument, hvis han havde arbejdet noget mere med det og var blevet skolet i tide, men for ham gjaldt det først og fremmest om at tjene penge, og da han takket være sine kapelmesterstillinger var kommet godt i vej, holdt han sig udelukkende til underholdningsmusikken.

Jacob Gade var i sine yngre år både elegant og charmerende, når han svingede taktstokken foran sit orkester.

I mange år levede han sammen med skuespillerinden Ellen From, men han gik ikke af vejen for et eventyr. Ellen From ønskede ikke at gifte sig med ham, da hun mente, at aldersforskellen - 10 år - var for stor. Det kom til et dramatisk brud mellem dem, da hun vendte hjem fra en rejse og fandt en anden kvinde hos Jacob Gade. Mens den uønskede gæst grædende iklædte sig sit tøj, der lå spredt over hele stuen, gik Ellen From ud i køkkenet, hvor hun indtog en portion gift, men hun overlevede. Sammen havde parret tre børn, men de blev ikke opdraget hos parret. Senere blev Jacob Gade gift med sangerinden fru Mimi, der tog godt mod de tre børn. Det var under dette ægteskab, familien erhvervede den gamle mølle i Lundene, hvor de tilbragte tiden sammen med andre kunstnere, der også havde fundet det fredfyldte sted.

Forinden havde Jacob Gade erhvervet sig andre ejendomme. Først i Brede, senere i Hjortekær, men i midten af Tyverne købte familien den gamle mølle i Tibirke Lunde. De lod indmaden rydde og indrettede en stue på hver etage. Mimi, der havde erhvervet en række antikviteter, som hun i øvrigt havde til hensigt at drive handel med, møblerede med alle de smukke ting. Begge var de accepterede af den eksisterende »Koloni«, der kendetegnede Jacob Gade og fru Mimi som et glad og muntert par. Gade gik altid og sang eller nynnede, og han puslede i sin have. Det var ikke usædvanligt at møde ham i Hegnet, hvor han vandrede rundt med nodepapir og pen. Vel nok mest for at arrangere eller instrumentere, men det skete dog også, at han var optaget af en ny komposition, og det var her i disse romantiske omgi-

Vejby-Tibirke årbog 1980-81

velser, han skrev den melodi, som mere end nogen anden skulle sætte ham et eftermæle.

Mærkeligt er det at tænke på, at mange af de dramatiske begivenheder inden for hans eget liv - bl.a. Ellen Froms forsøg på at tage sit liv - ikke har sat sig spor i hans musik, medens en ganske enkel avisnotits om to ham fuldstændig ubekendte menneskers drama skulle lægge grundstenen til hans verdensomspændende berømmelse.

Forfatteren Karl Bjarnhof har i sin bog om Jacob Gade »Tango Jalousi« (udkommet på Gyldendals Forlag 1969) netop beskrevet den tilstand, Jacob Gade befandt sig i, mens han komponerede melodien: »Han havde - sådan sagde han selv - ikke andet at gøre end at gå hjem, sætte sig ved sit arbejdsbord og, så hastigt som pennen ville flyve, sætte de afgørende nodetegn på papiret.

Mens det stod på var det en feber, en trancetilstand, en fortryllelse. Han havde følelsen af ikke at være til stede i den hånd, der førte pennen, i sit hoved, i sin krop, i den gamle mølle. Han eksisterede kort sagt ikke i den time eller to processen stod på. Bagefter, da fortryllesen var hævet, opstod en fornemmelse af uendelig mathed. Men også befrielse«.

Ligesom Sibelius prøvede at lave en ny Valse Triste, forsøgte Gade i Trediverne at skrive en ny tango, der kunne afløse »Tango Jalousi«, men inspirationen udeblev.

Efter de få år, Jacob Gade boede i Lundene, faldt hans øjne på det lille fiskerleje Thorøhuse uden for Assens. Mimi var født på egnen, og efter sin flakken hid og did længtes hun tilbage til sin hjemegn. De købte det lille sted, som i nogle år blev deres feriehjem, men fra begyndelsen af Fyrreme blev det deres hjem. København med dens mørklægning og hvad der ellers fulgte i besættelsestidens spor, fik dem til at forlade hovedstaden. Mimi, der havde bekendte fra gammel tid, faldt hurtigt til, og Jacob Gade kom pludselig ud af rampelyset, og deres hverdag kom ned på et helt andet plan, end de var vant til. Måske lidt trivielt, men til trods for, at mange måske ville have betragtet dem som Bohemer, faldt de hurtigt til blandt befolkningen.

Mimi havde døbt deres hus »Kig u'«, men da Mimi døde i 1950, gled venneme ud.

Vejby-Tibirke årbog 1980-81

I sine sidste år var Jacob Gade hæmmet af et svigtende syn. Ved sin 75-års fødselsdag holdt han dog en fest på Grand Hotel i Odense for hele sin omgangskreds i Assens, og han formåede endnu engang under festen at lokke klangen ud af violinerne, så alle strygerne sang hans »Tango Jalousi«.

Det havde været nådigt, om Jacob Gade havde sat et punktum her, men i følge Bjarnhofs bog skriver en læge, at Jacob Gade som 74-årig, altså i året 1954 blev hans patient og var det indtil sin død i 1963.

I 1965 stiftedes Jacob Gades fond, der hvert år ved en festlig koncert foretager uddeling af midler til unge tonekunstnere, der har gjort sig særlig bemærket. Fonden er oprettet blandt andet for midler, som »Tango Jalousi« har indspillet, og næppe er der grund til at tro, at melodien ikke vil bevare sin plads som en af verdens mest spillede melodier.

Else Kjør

Postvæsenet udgav i 100-året for Jacob Gade's fødsel dette frimærke.